

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/321/2020
Identifikačné číslo spisu:	1107204728
Dátum vydania rozhodnutia:	24.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1107204728.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobcu V. W. H., bytom B. ul. č. XX, A., zastúpenému Mgr. Janou Lenkovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Krížna ul. č. 38, proti žalovanej T. V. A., bytom D. rad č. XX, A., zastúpenej JUDr. Jurajom Hadrbulcom, advokátom so sídlom v Bratislave, Riečna ul. č. 2, o určenie, že žalovaná nespĺňala podmienky pre nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a o určenie neplatnosti notárskej zápisnice, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 24C/40/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 5. decembra 2018 sp. zn. 6 Co/280/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj súd prvej inštancie) rozsudkom z 3. apríla 2018 č. k. 24C/40/2007 - 441 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal a/ určenia, že žalovaná nespĺňala podmienky pre nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu spočívajúceho v práve prechodu pešo, autom, zariadenia a udržiavania okrasnej zelene, záhradky (parcely č. XXXX/X, kat. úz. B. V., obec A. - mestská časť B. V., okres A.) vydržaním, b/ určenia, že notárska zápisnica č. NZ 416/1998, spísaná dňa 09.11.1998 notárom JUDr. V. K., osvedčujúca prehlásenie žalovanej o nadobudnutí práva zodpovedajúceho vecnému bremenu na základe vydržania podľa § 56 ods. 1 zák. č. 323/1992 Zb., na základe čoho bolo zapísané uvedené právo zodpovedajúce vecnému bremenu na LV č. XXXX a na LV č. XXXX, je neplatná. Žalovanej súd prvej inštancie priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Výkonaným dokazovaním mal preukázané, že žalobca je na LV č. XXXX zapísaný ako výlučný vlastník parc. č. XXXX/X - záhrada vo výmere 736 m² a parc. č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 125 m² a to na základe darovacej zmluvy. V časti C - ťarchy je na tomto liste vlastníctva zapísaná poznámka a to zriadenie vecného bremena, spočívajúceho v práve prechodu pešo, autom, zariadenia a udržiavania okrasnej zelene a záhradky v prospech každého vlastníka X. poschodia

domu súp. č. XXXX postaveného na parc. č. XXXX/X zapísaného na LV č. XXXX podľa osvedčenia NZ XXX/XXXX zo dňa 09.11.1998. Z LV č. XXXX vyplýva, že J. S. H.K., rod. A. a V. A., (žalovaná) sú podielovými spoluvlastníkmi rodinného domu súp. č. XXXX postaveného na parc. č. XXXX/X, Západný rad č. XX. V časti C - Ľarchy je zapísaná poznámka a to zriadenie vecného bremena spočívajúceho v práve prechodu pešo, autom, zariadenia a udržiavania okrasnej zelene a záhradky v prospech každodobého vlastníka X. poschodia domu súp. č. XXXX postaveného na parc. č. XXXX/X zapísaného na LV č. XXXX podľa osvedčenia NZ XXX/XXXX zo dňa 09.11.1998. Z notárskej zápisnice č. N. zo dňa 09.11.1998 súd prvej inštancie zistil, že žalovaná požiadala notára JUDr. Miloslava Kováča, aby do notárskej zápisnice spísal osvedčenie o prehlásení žalovanej o nadobudnutí práva zodpovedajúceho vecnému bremenu na základe vydržania podľa § 56 ods. 1 zák. 323/1992 Zb. Podľa bodu I. notárskej zápisnice bolo osvedčené, že žalovaná bola vlastníčkou prvého poschodia domu súp. č. XXXX, nachádzajúceho sa na parc. č. XXXX/X, zapísaného na LV č. XXXX. Vlastníkom pozemku parc. č. XXXX/X - zastavaná plocha vo výmere 125 m² a parc. č. XXXX/X - záhrada vo výmere 736 m² bola C. T., ktorá zomrela dňa XX.XX.XXXX, pričom dedičské konanie v čase spísania uvedenej notárskej zápisnice nebolo ukončené. Jej právny nástupca - syn F. T. sa nachádzal v USA a na písomné pokusy o kontakt zo strany žalovanej nereagoval. Pôvodná vlastníčka vdova X. A. zmluvou zo dňa 13.09.1969 darovala C. T. pozemok parc. č. XXXX, v tom čase parc. č. XXXX/X, XXXX/X. V bode VIII. darovacej zmluvy bolo uvedené, že vtedajší majitelia bytu na W. poschodí - nebohí K.F. A. s manželkou mali právo užívať príslužnú záhradu k domu (toho času parc. č. XXXX/X). Univerzálnou dedičkou po neb. K. A. a neb. V. A. bola T. V. A.Š. - žalovaná. Odo dňa uzavretia darovacej zmluvy t.j. od 13.09.1969, užívali právni predchodcovia žalovanej aj záhradu parc. č. XXXX/X príslužnú k rodinnému domu súp. č. XXXX. Tento stav bol dlhodobo a bezplatne akceptovaný a po smrti K. A. v roku 1987 a neb. V. A. v roku 1991 v práve užívania pokračovala žalovaná. Podľa bodu II. notárskej zápisnice právo zodpovedajúce vecnému bremenu vykonávali po dobu viac ako 10 rokov vlastníci bytu č. X nachádzajúceho sa na X. poschodí domu súp. č. XXXX zapísaného na LV č. XXXX a voči parc. č. XXXX/X nadobudli vlastníci bytu č. X v dome súp. č. XXXX právo zodpovedajúce vecnému bremenu spočívajúce v práve prechodu pešo, autom, zariadenia a udržiavania okrasnej zelene a záhradky. Podľa bodu III. notárskej zápisnice mal byť na podklade tohto osvedčenia vykonaný záznam v katastri nehnuteľností k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXXX a to k parc. č. XXXX/X - záhrada vo výmere 736 m² sa v časti C/ založeného LV č. XXXX malo vyznačiť vecné bremeno, spočívajúce v práve prechodu pešo, autom, zariadenia a udržiavania okrasnej zelene a záhradky a to v prospech každého vlastníka X. poschodia domu súp. č. XXXX postaveného na parc. č. XXXX/X zapísaného v LV č. XXXX.

1.2. Z tohto skutkového stavu súd prvej inštancie vyvodil záver, že žaloba nie je dôvodná. Súd prvej inštancie uviedol, že pokiaľ išlo o prvú časť petitu žalobného návrhu, v zmysle ktorého žalobca žiadal, aby súd určil, že žalovaná nespĺnila podmienky pre nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu spočívajúceho v práve prechodu pešo, autom, zariadenia a udržiavania okrasnej zelene a záhradky vydržaním, z dokazovania vyplynulo, že žalobca žiadal určiť právnu skutočnosť, avšak nepreukázal, z akého právneho predpisu mu vyplýval nárok na určenie právnej skutočnosti, pokiaľ išlo o nesplnenie podmienok žalovanej pre nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a to aj s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo 231/06, ktorý konštatoval, že určenie (ne) existencie právnej skutočnosti (t.j. neexistencie podmienok pre vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu), nie právneho vzťahu alebo práva rozhodnutím súdu, prichádza do úvahy iba vtedy, ak to zákon vyslovne pripúšťa. Ustanovenie § 63 ods. 1 písm. a/, b/, c/ Notárskeho poriadku (ďalej aj len NP) vymenúva náležitosti osvedčenia o vyhlásení o vydržaní práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Z obsahu týchto ustanovení však *expressis verbis* nevyplýva právo žalobcu ako vlastníka nehnuteľnosti, aby sa v určitej lehote domáhal určenia toho, že určitý subjekt nespĺnil podmienky pre nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu jeho vydržaním. Pokiaľ ide o Občiansky zákonník, z § 151o vyplýva, že práva zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním). Jedná sa o právnu skutočnosť s tým, že osvedčenie o vydržaní má charakter právneho úkonu, ktorý musí spĺňať náležitosti uvedené v § 63 NP. Ani z ustanovenia § 151 Obč. zák. výslovne nevyplýva právo žalobcu, aby sa ako vlastník nehnuteľnosti domáhal určenia neplatnosti právnej skutočnosti, t.j., že osoba, ktorá nadobudla právo zodpovedajúce vecnému bremenu nespĺnila podmienky pre nadobudnutie tohto práva vydržaním. Z tohto ustanovenia

nevyplyva ani lehota, v rámci ktorej si môže vlastník nehnuteľnosti uplatniť právo na určenie právnej skutočnosti, pokiaľ ide o nesplnenie podmienok na strane oprávneného z vecného bremena.

1.3. Pokiaľ sa žalobca domáhal určenia neplatnosti notárskej zápisnice obsahujúcej osvedčenie o vyhlásení o vydržaní práva zodpovedajúceho vecnému bremenu súd prvej inštancie uviedol, že takéto právo žalobcu taktiež nevyplyva zo žiadneho hmotnoprávneho predpisu. Žalobcovi s poukazom na právny názor najvyššieho súdu vyslovený v obdobnej veci (rozsudok sp. zn. 2 Cdo 11/2007) nevzniklo právo, aby sa domáhal určenia neplatnosti notárskej zápisnice č. NZ XXX/XXXX z 9. novembra 1998. Notárska zápisnica je verejnou listinou (§ 3 ods. 4 NP), ktorá potvrdzuje pravdivosť toho, čo sa v nej osvedčuje alebo potvrdzuje, ak nie je dokázaný opak (§ 205 Civilného sporového poriadku, ďalej aj len CSP). Notárska zápisnica má charakter právneho úkonu, ktorý musí obsahovať zákonom ustanovené náležitosti (§ 47 NP, § 63 NP). V tomto prípade bol notár JUDr. Miloslav Kováč povinný predtým, ako osvedčil vyhlásenie žalovanej o nadobudnutí práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním, overiť skutočnosti, ktoré boli z pohľadu § 63 relevantné pre spísanie notárskej zápisnice, napr. okolnosti odôvodňujúce začatie oprávnenej držby, trvanie a nepretržitosť držby, vyjadrenie osoby, ktorej posledný zápis v katastri nehnuteľností preukazuje vlastnícke právo k nehnuteľnosti, atď. V prípade, ak by notárska zápisnica č. NZ XXX/XXXX z dňa 9. novembra 1998 neobsahovala náležitosti v zmysle § 47 a § 63 NP, a ak by notár JUDr. Miloslav Kováč svojou neodbornou činnosťou spôsobil škodu vlastníčkovi nehnuteľnosti, Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, by niesla zodpovednosť za škodu spôsobenú notárom pri výkone verejnej moci (§ 40 NP, § 4 ods. 1 písm. a/ zák. č. 514/2003 Z.z., § 27 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z.z., zák. č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Súd prvej inštancie uzavrel, že ak žalobca namietal obsah notárskej zápisnice, tak zo strany žalobcu bolo potrebné, aby sa obrátil priamo na príslušný orgán, do kompetencie ktorého patrí preskúmavanie činností notárov ako verejných činiteľov.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj odvolací súd), rozsudkom z 5. decembra 2018 sp. zn. 6 Co/280/2018, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP. Uviedol, že prípustnosť určenia tzv. inej právnej skutočnosti bola za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku sporná. V právnej teórii niektorí autori zaujali stanovisko, že výklad o prípustnosti žaloby o určenie právnej skutočnosti bez výslovného zákonného splnomocnenia je podľa ich názoru ústavný - komfortným výkladom. Pri neexistencii konkrétnej zákonnej úpravy sú orgány ochrany práva povinné aplikovať taký výklad, ktorý čo najviac konvenuje (limituje) ústavným zásadám - v tomto prípade možnosti, nie nemožnosti domáhať sa svojho porušeného alebo ohrozeného práva na nezávislom a nestrannom súde.

2.1. Na druhej strane Najvyšší súd Slovenskej republiky v odôvodnení svojho rozhodnutia z 27. novembra 2007 sp. zn. 4 Cdo 231/2006 uviedol, že :.... „v prejednávanej veci sa však žalobca nedomáhal určenia existencie alebo neexistencie právneho vzťahu alebo práva, ale určenia skutočnosti (že spĺňa podmienky vyplývajúce z ustanovenia § 17 ods. 1 písm. a/, d/ a h/ zák. č. 315/2001 Z.z. pre vymenovanie do stálej štátnej služby a po splnení podmienky zloženia služobnej prisahy bude vymenovaný do tejto služby), ktorá by mohla byť právnou skutočnosťou, ak s ňou majú byť spájané právne následky. Určenie existencie právnej skutočnosti, nie právneho vzťahu alebo práva rozhodnutím súdu, prichádza do úvahy iba vtedy, ak to zákon pripúšťa. V takom prípade však nejde o určovaciu žalobu, ale o žalobu inú, v § 80 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj len O.s.p.) neuvedenú. Žaloba, ktorou sa žalobca domáhal označeného určenia, nesplňa predpoklady žaloby na určenie podľa § 80 písm. c/ O.s.p. lebo sa netýka existencie alebo neexistencie práva alebo právneho vzťahu, ani nemá oporu v platnom práve.“ V publikácii Občianský soudní řád, Komentář, Bureš, Drápal, Mazanec, 3. vydání 1997, C.H.BECK sa na str. 177 v komentári k § 80 písm. c/ O.s.p. uvádza: „Určovací žalobou nejsou žaloby na určení právní skutečnosti, u nichž náležitý právní zájem vyplývá z právního předpisu a není tedy třeba jej prokazovat (např. žaloba podle § 175k ods. 2, excindační žaloba podle § 267 ods. 1, žaloba o určení doby splnění dluhu podle § 564 ObčZ).“

2.2. Odvolací súd sa zhodne so súdom prvej inštancie priklonil k názoru, že žalobe o určenie, že žalovaná nesplnila podmienky pre nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním, nemožno vyhovieť, pretože ide o určenie právnej skutočnosti a nie právneho vzťahu a takáto žaloba za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku prichádzala do úvahy iba vtedy, ak to zákon pripúšťal. Z § 470

ods. 2 prvá veta CSP podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že prípustnosť žaloby v prejednávanej veci bolo potrebné aj naďalej, t.j. po tom, ako nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok, posudzovať podľa § 80 písm. c/ O.s.p. Podľa súčasnej právnej úpravy určenie právnej skutočnosti je podmienené tým, že to vyplýva z osobitného predpisu (§ 137 písm. d/ CSP).

2.3. Odvolací súd bol však toho názoru, že žalobe o určenie, že žalovaná nesplnila podmienky pre nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním, nebolo možné vyhovieť aj z ďalšieho dôvodu. Uviedol, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním), pričom na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebný vklad do katastra nehnuteľností (§ 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka). V rámci osvedčovania iných právne významných skutočností notár vydáva osvedčenia o vyhlásení o vydržaní, o čom spíše notársku zápisnicu (§ 56 ods. 1 písm. g/, ods. 3 zák. č. 323/1992 Zb. (Notársky poriadok). Právo zodpovedajúce vecnému bremenu nadobudnuté vydržaním zapíše katastrálny úrad do katastra nehnuteľností záznamom a to na základe verejnej listiny, ktorou je notárska zápisnica obsahujúca osvedčenie o vyhlásení o vydržaní (§ 34 ods. 1 zák. č. 162/1995 Z.z.). Z ustanovenia § 36 ods. 1, 2 zák. č. 162/1995 Z.z. vyplýva, že kataster nehnuteľností neskúma, či vyhlásenie o vydržaní obsahuje pravdivé údaje a či teda skutočne došlo k naplneniu zákonných podmienok pre vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, ale obmedzí sa výlučne na posúdenie, či je notárska zápisnica bez chýb v písaní alebo počítaní a či obsahuje náležitosti v zmysle Notárskeho poriadku (§ 47 až § 54 Notárskeho poriadku). Z týchto skutočností vyplýva ten dôsledok, že správa katastra nemôže z príslušného listu vlastníctva vymazať právo zodpovedajúce vecnému bremenu na základe rozsudku deklarujúceho, že žalovaná nesplnila podmienky pre nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním. Takéto určenie sa totiž žiadnym spôsobom nedotýka toho, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu bolo do katastra zapísané v súlade so zákonom, teda na základe notárskej zápisnice spĺňajúcej formálne náležitosti vyplývajúce z Notárskeho poriadku.

2.4. Odvolací súd uzavrel, že žalobcom požadované určenie nebolo správne zvoleným právnym prostriedkom, na základe ktorého by žalobca mohol dosiahnuť svoj cieľ, ktorým je výmaz práva zodpovedajúceho vecnému bremenu z katastra nehnuteľností.

Odvolací súd ďalej uviedol, že notárska zápisnica je verejnou listinou, ktorú notári spisujú účastníkom na základe ich vyhlásenia o zmluvách, závetoch a iných právnych úkonoch (§ 46 prvá veta Notárskeho poriadku), táto notárska zápisnica je dôkazom o tom, že úkon (vyhlásenie) bol urobený, akým spôsobom a kedy sa tak stalo, pričom pravdivosť toho, čo sa osvedčuje alebo potvrdzuje platí dovtedy, kým nie je preukázaný opak (presumpcia správnosti). Vzhľadom na to kategóriu „neplatnosti“ nemožno k notárskej zápisnici vztiahnuť. Súčasťou notárskej zápisnice môže byť hmotnoprávny úkon, ale treba dôsledne rozlišovať a nezamieňať tieto dva pojmy. Hmotnoprávny úkon môže byť postihnutý neplatnosťou, ktorú možno uplatniť žalobou na súde. Notárska zápisnica nie je právnym úkonom a preto sa na ňu nevzťahujú ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujúce neplatnosť právnych úkonov. Notárska zápisnica teda nemôže byť postihnutá neplatnosťou. Ak notárska zápisnica obsahuje zákonné náležitosti a notár pri jej spisovaní postupoval zákonným spôsobom (§ 46 až § 54 Notárskeho poriadku), ide o notársku zápisnicu. Ak však takáto zápisnica zákonné náležitosti neobsahuje, nejedná sa o notársku zápisnicu.

2.5. Odvolací súd poukázal na to, že vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je originárnym spôsobom nadobudnutia tohto práva a nejedná sa teda o právny úkon; k vydržaniu dôjde v momente, keď sú splnené všetky jeho zákonné predpoklady (existencia nehnuteľnosti, ku ktorej podľa práva môže vecné bremeno vzniknúť, oprávnená držba práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a uplynutie 10 - ročnej vydržacej doby). Zo žiadneho ustanovenia Notárskeho poriadku nevyplýva povinnosť notára pred vydaním osvedčenia o vyhlásení o vydržaní skúmať, či boli splnené zákonné predpoklady pre vydržanie. Vzhľadom na tieto skutočnosti nebolo možné vyhovieť žalobe ani v tej časti, ktorou sa žalobca domáhal určenia neplatnosti predmetnej notárskej zápisnice.

3. Proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalobca, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a súčasne z § 420 písm. f/ CSP a žiadal rozsudok krajského súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Žalobca mal za to, že : „ prvostupňový ako aj odvolací súd dospeli k nesprávnemu právnemu záveru, že žalobca sa uplatnenou žalobou domáha určenia inej právnej skutočnosti, a že sa nedomáhal určenia existencie alebo neexistencie právneho vzťahu s odôvodnením, že určenie existencie

právnej skutočnosti prichádza do úvahy iba vtedy, ak to zákon pripúšťa, a teda podľa názoru odvolacieho súdu nejde o určovací žalobu, ale žalobu inú, v § 80 O.s.p. neuvedenú a teda, že žalobca nespĺňa predpoklady na určenie podľa § 80 písm. c/ O.s.p., lebo sa netýka neexistencie práva alebo právneho vzťahu, a ani nemá oporu v platnom práve. V odôvodnení rozsudku prvostupňového ako aj odvolacieho súdu absentuje akékoľvek odôvodnenie nimi vysloveného právneho záveru, že žalobcom požadované určenie je právnou skutočnosťou, ktorej určenia je možné sa domáhať len v prípade, ak to právne predpisy pripúšťajú, pričom tieto závery súdu mali za následok zamietnutie žaloby žalobcu.“ Dalej uviedol, že : „v kontexte uvedeného máme za potrebu uviesť, že určovacími žalobami za platnosti O.s.p. ako aj v súčasnej dobe za platnosti CSP sa účastník konania môže domáhať určenia, či tu právo je alebo nie je t.j. sa môže domáhať určenia, či vecné právo je alebo nie je. Vecnými právami sú v zmysle občianskeho zákonníka vlastnícke právo, vecné bremená, záložné právo, zádržné právo, vecné predkupné právo, právo držby. Pokiaľ je možné podať žalobu o určenie vlastníckeho práva ako vecného práva, tak logicky musí byť možné podať žalobu o určenie (ne)existencie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Je absurdné, aby v tomto kontexte bolo iné vecné právo posúdené súdmi ako určenie právnej skutočnosti a nie ako určenie práva. Podstatou žaloby žalobcu bolo určenie, či právo zodpovedajúce vecnému bremenu zapísané v KN je alebo nie je, t .j., či právo zodpovedajúce vecnému bremenu zapísané v KN vzniklo alebo nevzniklo a teda, či boli splnené podmienky pre jeho vznik (titulom vydržania) alebo neboli. To, či boli splnené podmienky vydržania takéhoto práva je osvedčené notárskou zápisnicou, na základe ktorej bolo vecné právo zapísané do KN. Je teda vylúčené, aby žalobou uplatnený nárok bol kvalifikovaný ako určenie právnej skutočnosti, takýto záver nemá oporu ani v zákone, ani v judikatúre súdov, je svojvoľný a nelogický.“ Namietal, že :“ prvostupňový súd ako aj odvolací súd „zhodne“ konštatujú, že žalobcom požadované určenie nie je správne zvoleným právnym prostriedkom, na základe ktorého by žalobca mohol dosiahnuť svoj cieľ, ktorým je výmaz práva zodpovedajúceho vecnému bremenu z katastra, avšak ani jeden už nevyslovuje aký právny prostriedok mal teda žalobca použiť, aby ním dosiahol výmaz z katastra.“ Žalobca bol toho názoru, že opísal rozhodujúce skutočnosti tak, že súdu bolo jasné, o čom má rozhodnúť a čoho sa skutočne domáha, najmä s poukazom na vedomosť súdu, že cieľom žaloby žalobcu je dosiahnutie výmazu vecného bremena z katastra. Záverom uviedol, že v praxi Najvyššieho súdu SR existuje početná judikatúra týkajúca sa žalôb, o určenie (ne)existencie vecných práv, medzi ktoré patrí najmä judikatúra vo veciach u určenia práva z vecného bremena, z ktorej existujúcej judikatúry je evidentné, že najvyšší súd bežne rozhoduje o vecných právach a nepovažuje vecné bremeno za právnou skutočnosť, ale za vecné právo, ktorého určenia {ne}existencie je možné sa domáhať určovacou žalobou, pričom na podporu označil aj judikatúru odvolacích súdov.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie žalobcu zamietnuť a priznať jej nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Nesúhlasila s argumentáciou žalobcu, že iba súd rozhoduje o formulácii výroku jeho rozhodnutia a postačuje mu pre rozhodnutie vedomosť o čo ide žalobcovi. Súd je žalobným návrhom viazaný a poukázal na to, že uznesením zo 14. júna 2016 súd pripustil zmenu žaloby do konečnej podoby. Mala za to, že predmetom žaloby nebolo vecné právo, ale určenie, že žalovaná nespĺňala podmienky pre nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj najvyšší súd, dovolací súd) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 ods. 1 CSP.

7. Žalobca (ďalej aj dovolateľ) vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania na základe ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo

veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. V dôsledku viazanosti dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná neutralita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

9. Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky zmyslom a účelom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (m.m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98). Z judikatúry tiež vyplýva, že ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94). Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94).

9.1. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/57/2019 9Cdo 269/2021).

9.2. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach uvádza, že povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (m.m. III. ÚS 328/05, III. ÚS 116/07). Všeobecný súd by mal ozrejmiť svoje myšlienkové pochody, spôsob hodnotenia dôkazov, skutkové zistenia a vyvedené právne závery takým spôsobom, aby výsledok rozhodovacej činnosti bol jasný, zrozumiteľný a dostatočne odôvodnený (III. ÚS 311/07). Ústavný súd Slovenskej republiky tiež zdôrazňuje, že všeobecný súd by nemal byť vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení nekoherentný, t.j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver (I. ÚS 243/07, I.ÚS 155/07, I.ÚS 402/08).

10. Žalobca tvrdí, že procesným postupom krajského súdu došlo k zásahu do jeho práva na spravodlivý súdny proces a to tým, že rozsudok krajského súdu je nepreskúmateľný a preto vecne nesprávny.

11. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (pozri napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017).

11.1. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res

iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad.

11.2. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

12. Treba mať na zreteli, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

13. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založili procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Zároveň bolo potrebné zohľadniť, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tak tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Z odôvodnení rozhodnutí súdov oboch inštancií je v danom prípade dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd, aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu, s ktorým sa stotožnil. V odôvodnení napadnutého rozsudku (body 11 až 14 rozsudku odvolacieho súdu) odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval, z ktorých vyvodil svoje právne závery, pričom sa zoberal aj východiskami právnej teórie vo vzťahu k rozhodovacej praxi najvyššieho súdu (sp. zn. 4 Cdo 3213/2006). Prijaté rozhodnutie náležite vysvetlil a doplnil o zvýraznenie právneho záveru, ktorým podporil zamietnutie žaloby a to o podrobné vysvetlenie inštitútu notárskej zápisnice (§ 56 ods. 1 písm. g/, ods. 3 zák. č. 323/1992 Zb. (Notársky poriadok), ktorej neplatnosti sa žalobca domáhal. Ak odvolací súd záverom uviedol, že žalobcom požadované určenie nie je správne zvoleným právnym prostriedkom, na základe ktorého by žalobca mohol dosiahnuť svoj cieľ, ktorým je výmaz práva zodpovedajúceho vecnému bremenu z katastra nehnuteľností a dovolateľ namietal, že nedostal odpoveď na to, aký prostriedok mal zvoliť, dovolací súd poukazuje na to, že odvolací súd nemá poučovaciu povinnosť v tom smere, aby „radil žalobcovi“, čo a ako má žalovať. Tým skôr, že žalobca bol zastúpený kvalifikovaným zástupcom.

13.1. Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu a v súlade s jeho právnym nazeraním na spor. Z obsahu dovolania je celkom zrejmé, že žalobca sa svojou argumentáciou existencie vady zmätočnosti snaží spochybníť právne posúdenie sporu súdmi nižších inštancií, ktorá však aj v prípade jej opodstatnenosti by mala za následok nanajvýš vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, vid' konštantnú judikatúru najvyššieho súdu ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. IV. ÚS 499/2022, R 24/2017 a ďalšie).

14. Vzhľadom na uvedené dovolací súd vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezistil, preto dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako neprípustné.

15. Žalobca prípustnosť dovolania vyvodzuje aj z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

15.1. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť, v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom

odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

15.2. Ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (rozhodnutia najvyššieho súdu 3Cdo/6/2017, 3Cdo/191/2017, 6Cdo/21/2017). Podľa judikátu R 71/2018 do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

16. I keď žalobca v dovolaní výslovne neformuloval konkrétne právne otázky tak, ako to má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, dovolací súd posúdil jeho dovolanie z hľadiska obsahu (§ 124 ods. 1 CSP), ktorý umožňoval abstrahovať odvolacím súdom riešené právne otázky, ktoré boli podľa dovolateľa riešené nesprávne a mali predstavovať odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

17. Dovolateľ tvrdil, že súdy nesprávne posúdili, že: podstatou žaloby žalobcu bolo určenie, či právo zodpovedajúce vecnému bremenu zapísané v KN je alebo nie je, t .j., či právo zodpovedajúce vecnému bremenu zapísané v KN vzniklo alebo nevzniklo a teda, či boli splnené podmienky pre jeho vznik (titulom vydržania) alebo neboli. To, či boli splnené podmienky vydržania takéhoto práva je osvedčené notárskou zápisnicou, na základe ktorej bolo vecné právo zapísané do KN. Je teda vylúčené, aby žalobou uplatnený nárok bol kvalifikovaný ako určenie právnej skutočnosti, takýto záver nemá oporu ani v zákone, ani v judikatúre súdov, je svojvoľný a nelogický.“

18. Treba predovšetkým zdôrazniť tú podstatnú skutočnosť, že v prejednávanom spore nešlo na strane žalobcu o určenie práva, ale právnej skutočnosti, preto ani žalobcom označená judikatúra najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo/147/2016, 4Cdo/361/2012, 8Cdo/125/2016, 3Cdo/887/2015, týkajúca sa rozhodnutí v týchto konaniach nepredstavuje základ pre tvrdený odklon od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu.

18.1. V rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo/147/2016 rozhodoval dovolací súd o určení práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a jeho trpenie, v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/361/2012 rozhodoval o určení vlastníckeho práva a protinávruhu žalovaných o vypratanie nehnuteľnosti. V konaní sp. zn. 8 Cdo /125/2016, kde bol predmet sporu označený ako žaloba o určenie, že záložné právo tu nie je, najvyšší súd sa zaoberal výhradne otázkou litispendencie a uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 23. februára 2016 sp. zn. 14 Co 1527/2014 a uznesenie Okresného súdu Zvolen z 23. júla 2014 č. k. 7 C 109/2013-119 zrušil a konanie vo veci zastavil. V konaní sp.zn. 3 Cdo/887/2015 rozhodoval najvyšší súd o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti.

19. Z týchto dôvodov ani tvrdenie dovolateľa o odklone od ustálenej rozhodovacej praxe vo vzťahu k ním uplatnenej žalobe o určenie, že žalovaná nespĺnila podmienky pre nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním a neplatnosť notárskej zápisnice, nemohlo byť relevantné. V danom prípade totiž nešlo o určenie vecného práva, ale o určenie ne/existencie právnej skutočnosti, ako správne ustálil odvolací súd a dovolací súd sa s jeho závermi plne stotožňuje. Dovolací súd preto konštatuje, že k dovolateľom namietanému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu ani v tejto otázke nedošlo.

20. Vzhľadom k tomu, že k odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v danom prípade nedošlo (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nie je prípustné, a preto ho v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

21. Na základe vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie žalobcu odmietol, a to z časti podľa § 447 písm. c/ CSP a z časti podľa § 447 písm. f/ CSP.

22. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.